Kirjallinen kysymys KK 762/2022 vp

Johanna Ojala-Niemelä sd ym.

Kirjallinen kysymys liikkuvien sosiaali- ja terveyspalveluiden hyödyntämisestä hyvinvointialueilla

Eduskunnan puhemiehelle

Maaseutualueiden haasteena on jo pitkään ollut sosiaali- ja terveyspalveluiden huono saavutettavuus pitkien välimatkojen, lakkautettujen palvelujen ja supistuneiden palveluaikojen vuoksi. Vuoden 2023 alussa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut siirtyivät kunnilta hyvinvointialueiden hoidettaviksi. Niiden tehtäväksi tulee nyt kehittää uusia ja toimivia innovaatioita maaseutukuntien palvelujen järjestämiseen.

Mikäli palvelujen saatavuus halutaan taata myös kuntakeskusten ulkopuolella, on uusien palvelumallien kehittäminen välttämätöntä. Liikkuvat palvelut ovat yksi keino täydentää ja kehittää perinteistä keskittyvää palvelutarjontaa. Liikkuvalla palvelulla tarkoitetaan hajautetun palvelutuotannon muotoa, jossa palvelu(t) tai sen osa tuotetaan asiakkaalle liikkuvan palvelualustan (esim. auto) välityksellä lähelle asiakkaan kotia tai kotiin.

Sähköisistä palveluista on haettu ratkaisua sote-palveluiden järjestämiseen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) FinSote 2020 -väestökyselyaineistoon perustuvan tutkimuksen tulokset osoittavat kuitenkin, että erityisesti maaseutumaisilla alueilla tarvitaan edelleen myös lähipalveluita ja henkilökohtaisia kontakteja. THL:n tutkimuksen mukaan maaseutumaisilla alueilla asuvat käyttävät vähemmän sähköisiä sosiaali- ja terveyspalveluja kuin kaupunkialueilla asuvat. Tämä korostuu erityisesti seniorikansalaisten kohdalla, sillä eläkeikäiset käyttävät niitä vähemmän kuin työikäiset. Sähköinen vastaanottopalvelu tarkoittaa videovastaanottoa tai chat-keskustelua ammattilaisen kanssa.

Tutkimuksessa verrattiin eri alueilla asuvia työikäisiä, jotka olivat edeltävän vuoden aikana käyttäneet sosiaali- tai terveydenhuollon palveluita. Tutkimuksen mukaan sisemmällä kaupunkialueella sähköisiä vastaanottopalveluita käyttäneiden osuus oli 39 prosenttia, mutta harvaan asutulla maaseudulla 25 prosenttia. Eläkeikäisistä huomattavasti harvempi oli käyttänyt sähköisiä vastaanottopalveluita: sisemmällä kaupunkialueella 13 prosenttia ja harvaan asutulla maaseudulla kahdeksan prosenttia.

Sähköisten palveluiden rinnalle hyvinvointialueet tulevat siis tarvitsemaan myös liikkuvien sotepalveluiden kehittämistä. Niillä sekä lasketaan kynnystä oikea-aikaiseen hoitoon hakeutumiseen että voidaan jo ennaltaehkäistä fyysisten ja psyykkisten ongelmien paheneminen.

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 762/2022 vp

Hyvä esimerkki pyörillä liikkuvasta sote-palvelusta on kyläpalvelubussina toimiva Mallu-auto, joka toimii Etelä-Karjalan hyvinvointialueella liikkuvana vastaanottona. Mallu-auton toiminta-alueella asuu noin 105 000 asukasta, ja se on tarjonnut sairaanhoitajan ja vanhuspalveluohjaajan palveluja haja-asutusalueilla eri puolilla Etelä-Karjalaa vuoden 2011 alusta. Lisäksi Mallusta saa osalla pysähtymispaikoista etälääkärin vastaanottopalveluja.

Etelä-Karjalassa Mallu-kyläpalvelubussia on voitu hyödyntää esimerkiksi kylätalojen pihoissa. Maaseudun lähiyhteisöt ja kyläyhdistykset voidaan ottaa mukaan kumppaniksi toteuttamaan reittisuunnitelmia. Kyläpalvelubussit ja liikkuvat sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kustannustehokkaita ja paikkariippumattomia tapoja tuottaa ja turvata lähipalvelut kylissä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Miten sosiaali- ja terveysministeriö valvoo, että hyvinvointialueet turvaavat lähipalvelut haja-asutusalueella ja pitkien välimatkojen maaseutualueilla tulevaisuudessa ja*
>
> *miten sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa ja tukee hyvinvointialueita hyödyntämään ja kehittämään liikkuvia sote-palveluita ja kyläpalvelubusseja?*

Helsingissä 16.2.2022

Johanna Ojala-Niemelä sd
Hanna Huttunen kesk
Raimo Piirainen sd
Jenna Simula ps
Heikki Autto kok
Arto Satonen kok
Katja Hänninen vas
Merja Kyllönen vas
Atte Harjanne vihr
Anne Kalmari kesk
Sari Tanus kd
Minna Reijonen ps
Sandra Bergqvist r